A Survey of Child Marriage in the Country with Emphasis on East Azarbaijan Province

Kamal Koohi[1]

Abstract

Child marriage is one of the major challenges in the family institution and in society. Child marriage has been widespread throughout the history of societies depend on time and place. But its increase in society, especially for reasons such as poverty and the widespread age difference is considered a threat to the institution of the family and society. In this article, child marriages across the country are reviewed based on valid statistical yearbooks. The results of statistical analysis show that the trend of child marriage has been increasing since 2011 until 2019 and Khorasan-e-Razavi, East Azarbaijan, Sistan and Baluchestan and Khuzestan provinces are among the provinces with the highest rates of child marriage. Yazd and Semnan provinces have the least statistics.

East Azarbaijan province ranks second in early marriage and child marriage as well as in divorce in the age group of 10 to 14 years. Within the provinces, child marriage is more common in the cities of Malekan, Bostanabad, Sarab and Charoimagh and the highest divorce rate was observed in early marriages in Varzaghan, Malekan, Sarab, Khodafarin, Kaleibar and Hashtrood. Therefore, for preventing, adjustment and controlling of unintended and unwanted child marriage in the community and proper management of families with child marriage, it seems that education and promotion of life skills and communication of child marriage families, education and awareness of different groups of people about child marriage outcomes, Social, Legal and Economic Prevention of child marriage based on economic poverty, creation of a database and observation of issues and problems

1. Associate Professor, Faculty of Law and Social Sciences, Institute of Social Research, University of Tabriz, Member of the Scientific Center for Health Sociology, Tabriz, Iran. Email: k.koohi@tabrizu.ac.ir

Original Article Received: 6 October 2019 Accepted: 1 November 2019

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

of child marriage, employing religious leaders and community Imams in changing the stereotypes , Creating a legal obligation to deliver courses Life and marital harassment, banning abnormal age at marriage and marrying under 14, and forming medical, psychological, social, and cultural committees to guide families on the path to successful marriage are the ways in which the abnormal child-marriage rate can be decreased, Controlled and modified.

Keyword

Child Marriage, Early Marriage, Divorce, Family, Age Difference

Please cite this article as: Koohi K. A Survey of Child Marriage in the Country with Emphasis on East Azarbaijan Province. Child Rights J 2019; 1(3): 127-159.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

بررسی کودک‌همسری در کشور با تأکید بر استان آذربایجان شرقی

کمال کوهی[۱]

چکیده

کودک‌همسری یکی از چالش‌های اساسی در نهاد خانواده و در جامعه است. کودک‌همسری در طول تاریخ جوامع وجود داشته و بسته به مقتضیات زمانی و مکانی نیز وجود خواهد داشت، اما افزایش آن در جامعه به ویژه به دلایلی مانند فقر و وجود اختلاف فاحش سنی یک تهدیدی بر نهاد خانواده و جامعه تلقی می‌شود. در این نوشتار، آمار کودک‌همسری در کل کشور بر اساس سالنامه‌های آماری معتبر بررسی شده است. نتایج بررسی آماری نشان می‌دهد که روند کودک‌همسری از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۸ روند صعودی را طی کرده و استان‌های خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، سیستان و بلوچستان و خوزستان تا سال ۱۳۹۶ در زمره استان‌هایی قرار دارد که بیشترین نرخ کودک‌همسری در آن‌ها اتفاق افتاده است. در این میان استان‌های یزد و سمنان کم‌ترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند.

استان آذربایجان شرقی در ازدواج زودهنگام و کودک‌همسری و همچنین در طلاق گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در رتبه دوم کشور قرار دارد. در داخل شهرستان‌های استان نیز کودک‌همسری در شهرستان‌های ملکان، بستان‌آباد، سراب و چاراویماق بیشتر رایج است و بالاترین درصد طلاق نیز در ازدواج‌های زودهنگام در شهرستان ورزقان، ملکان، سراب، خداآفرین، کلیبر و هشترود مشاهده شده است. بنابراین برای پیشگیری، تعدیل و کنترل کودک‌همسری‌های غیر منطقی و ناخواسته در جامعه و مدیریت صحیح خانواده‌های کودک‌همسر به نظر می‌رسد آموزش و ارتقای مهارت زندگی و ارتباطی خانواده‌های کودک‌همسر، آموزش و ارتقای آگاهی اقشار مختلف در خصوص پیامدهای کودک‌همسری، پیشگیری اجتماعی، قانونی و اقتصادی از وقوع کودک‌همسری با اختلاف فاحش سنی و کودک‌همسری به دلایل فقر اقتصادی خانواده، ایجاد بانک اطلاعاتی و رصد مسائل و مشکلات فرایند کودک‌همسری،

---

۱. دانشیار، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، مؤسسه تحقیقات اجتماعی دانشگاه تبریز و عضو قطب علمی جامعه‌شناسی سلامت، تبریز، ایران. Email: k.koohi@tabrizu.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی **تاریخ دریافت مقاله:** ۱۳۹۸/۷/۱۴ **تاریخ پذیرش مقاله:** ۱۳۹۸/۸/۱۰

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

استفاده از رهبران دینی و ائمه جماعات در تغییر باورهای کلیشه‌ای حاکم، ایجاد تکلیف قانونی برای گذاراندن دوره‌های آموزشی مهارت‌های زندگی و زناشویی، ممنوعیت فواصل سنی غیر طبیعی سن زوج و زوجه در ازدواج‌های زیر ۱۴ سال و تشکیل کمیته‌های پزشکی، روان‌شناختی و اجتماعی و فرهنگی برای هدایت صحیح خانواده‌ها در مسیر ازدواج موفق از جمله راه‌کارهایی است که می‌توان نرخ کودک‌همسری‌های غیر طبیعی را کنترل و تعدیل نمود.

واژگان کلیدی

کودک‌همسری، ازدواج، ازدواج زودهنگام، طلاق، خانواده، اختلاف سنی

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

مقدمه

نهاد خانواده، رکن بنیادین اجتماع بشری است و به دلیل پیوستگی که با حیات اجتماعی دارد، تغییرات و تحولات جامعه می‌تواند موجب تغییر در نوع ساختار و کارکردهای خانواده گردد. در سال‌های اخیر کشور ما تغییرات و تحولات گسترده‌ای را تجربه نموده است که به طور طبیعی می‌تواند این عنصر پایه‌ای فرهنگ، یعنی خانواده را متحول سازد. تغییرات در نوع ساختار و کارکردهای خانواده، مشکلات و ظرفیت‌هایی را در کانون خانواده ایجاد می‌کند. به عبارتی دیگر پاره‌ای از تحولات، مثبت و برخی دیگر منفی ارزیابی می‌شود و در صورت استفاده بهینه از ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و امکانات، شرایط مطلوب مادی و معنوی در زندگی خانوادگی فراهم می‌شود و در صورت غفلت از ساختارهای تأثیرگذار در تضعیف نهاد خانواده، بنیان‌های آن روز به روز متزلزل می‌شود (۱).

وضعیت خانواده، به عنوان یکی از نهادها و ارکان مهم هر جامعه، در سایر نهادهای اجتماعی و در وضعیت کلی جامعه اثر می‌گذارد. خانواده اگر نتواند کارکردهای اساسی خودش را در جامعه به خوبی ایفا نماید، جامعه را دچار مشکلات عدیده می‌نماید. به عبارتی دیگر در صورتی جامعه سالم خواهد بود که از خانواده سالم برخوردار باشد. به بیان دیگر یکی از عوامل سعادت و تکامل یا سقوط و فروپاشی جامعه را می‌توان در چگونگی خانواده‌ها دید. خانواده نیز به نوبه خود در هر جامعه تحت تأثیر آن جامعه است. خانواده در ارتباط تنگاتنگی با نهادهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی بوده و این نهادها اثرات مستقیم و غیر مستقیم بر خانواده دارند (۲).

فرایند تشکیل خانواده و ازدواج به عنوان یکی از مراحل اساسی زندگی افراد در جامعه و تأثیرگذار بر روی سایر فرایندها و پدیده‌های جمعیتی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است که همواره مورد علاقه و توجه محققان رشته‌های مختلف علوم اجتماعی بوده است. یکی از دلایل اهمیت یافتن این مطالعات، تغییرات سریع این فرایند تشکیل خانواده در جریان فرایند نوسازی و توسعه جوامع مختلف بوده است. در کشورهای در

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

حال توسعه، در اثر تعامل عوامل و شرایط درونی با تأثیرات بیرونی، خانواده دچار تغییرات شده است و می‌رود تا به طور اساسی دگرگون شود (۳).

جامعه از نگاه الگوی غربی از افراد تشکیل شده است، در حالی که در نگاه اسلامی سلول اصلی پیکره اجتماع، خانواده می‌باشد که این همان وجه تمایز میان جوامع انسانی و اجتماعات حیوانی می‌باشد. خانواده، سلول تشکیل‌دهنده جامعه می‌باشد، نه افراد و به خاطر همین، بخش زیادی از استعدادهای بشریت در دل خانواده شکل گرفته و جامعه صورت انسانی یافته است. به خاطر همین اسلام توجه ویژه‌ای به خانواده کرده است (۴).

جامعه‌شناسان کارکردهای مهم خانواده را تنظیم رفتار جنسی، تولید مثل، حمایت و مراقبت، ایجاد آرامش روانی، ارضای نیازهای عاطفی، جامعه‌پذیری و کنترل و نظارت می‌دانند، البته به این موارد باید نقش بی‌بدیل خانواده در پرورش معنوی را نیز افزود. تحولات خانواده در دهه‌های اخیر تمام کارکردهای یادشده را در معرض آسیب قرار داده است. کاهش پیوندهای خانوادگی در دهه‌های اخیر، خانواده را بیش از پیش تنها گذاشته و در حل مشکلات خود ناتوان‌تر ساخته است. غلبه فرهنگ فردگرایی بیش از هر چیز در حس استقلال‌طلبی و فرار از تعهدات مؤثر بوده است. همین فرهنگ، زمینه‌های کم‌شدن حس تعاون اجتماعی و پیوندهای گروهی را فراهم کرده است. از سوی دیگر، به نظر می‌رسد سیاست‌های حمایتی دولت‌ها از قشرهای آسیب‌پذیر، در مجموع نه‌تنها به کارآمدی خانواده نینجامیده است، بلکه نسلی را پرورده است که برای حل مشکلات مختلف زندگی از جمله اشتغال و ازدواج، چشم به یاری دولت دوخته و توان ذاتی خود را به کار نمی‌گیرند. تضعیف جایگاه والدین که در تحقق آن، نهادهای فرهنگی و تبلیغی بیش از دیگران مقصرند افزون بر کاهش نظارت کیفی آنان بر روند پرورش نسل جدید، به کم‌شدن اهتمام آنان به فرزندان و نیز به کاهش پیوند خانوادگی می‌انجامد. این‌ها و ده‌ها مسأله دیگر نشان‌دهنده افق‌هایی تیره فراروی آینده خانواده‌هاست (۵).

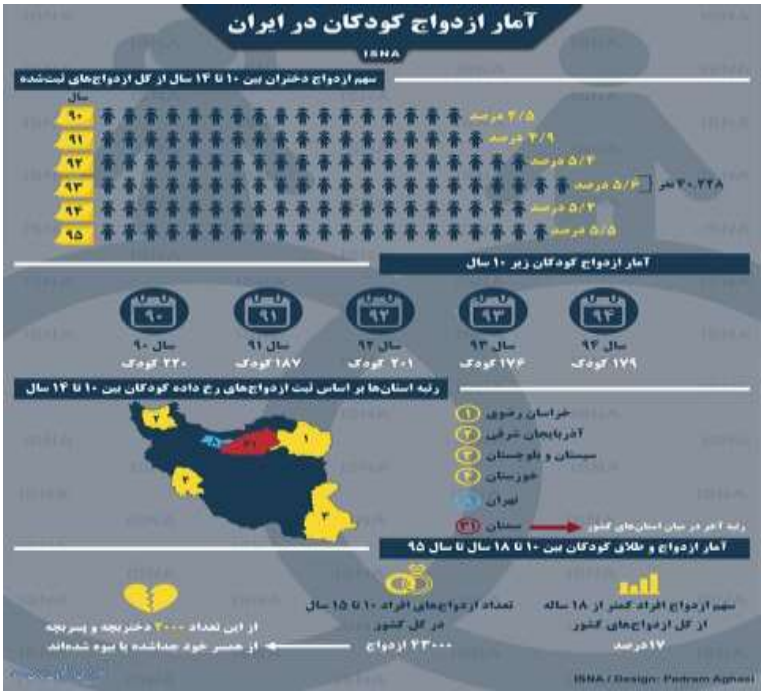
[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

ازدواج، واقعه‌ای اجتماعی، زیستی و فرهنگی است که نقش آن در تشکیل خانواده از اهمیت اساسی برخوردار است. بقای جامعه به خانواده بسته است و بقای خانواده نیز به وجود ازدواج.

در عصر حاضر، نظام خانواده دچار مشکلات و چالش‌های اساسی گردیده و حتی گاه اساس و تمامیت آن نیز به زیر سؤال رفته است. در این میان کودک‌همسری به عنوان پدیده‌ای است که در میان بحران‌ها، حائز اهمیت بیشتری است، به طوری که آمار مربوط به آن، نشان از روند صعودی با شیب تند دارد. بررسی آمارهای کودک همسری در کشور بیانگر آن است که سهم ازدواج دختران در گروه سنی ۱۴-۱۰ نسبت به کل ازدواج‌های ثبت‌شده در سال ۱۳۹۰ از ۴/۵ درصد به ۵/۵ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. اسف‌بارتر این است که تعداد ازدواج‌های زیر ۱۰ سال در کل کشور در سال ۱۳۹۲ از ۲۰۱ فقره به ۲۳۴ فقره در سال ۱۳۹۵ رسیده است. بررسی جایگاه استان‌ها در کودک‌همسری نشان می‌دهد که استان خراسان رضوی رتبه اول و استان آذربایجان شرقی در رتبه دوم، سیستان و بلوچستان رتبه سوم و خوزستان رتبه ۴ در سطح کشور را به خود اختصاص داده‌اند. تهران در رتبه هشتم و سمنان نیز در رتبه آخر قرار دارد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

منبع اینفوگرافی (۶)

معیار جهانی سن ازدواج، ۱۸ سال است، اما اغلب کشورها یا سن ازدواج را پایین‌تر از آن و یا بیشتر از آن تعیین کرده‌اند. در ایران اوایل انقلاب سن ازدواج برای دختران ۹ و برای پسران ۱۵، یعنی همان سن تکلیف شرعی بوده است، اما بعدها این سن برای دختران به ۱۳ سال تمام تغییر پیدا کرد و برای پسران نیز همان سن تکلیف شرعی یعنی ۱۵ سال تمام باقی ماند. برای اساس ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی، حداقل سن ازدواج دختران ۱۳ سال تمام و برای پسران نیز ۱۵ سال تمام است، اما ازدواج کودکان زیر این سن بکلی منع نشده است و می‌تواند با اذن ولی و به شرط رعایت مصلحت و با تشخیص دادگاه صالح ازدواج دختران را صورت داد. بر اساس این قانون، کودک‌همسری به آن دسته ازدواج‌هایی گفته می‌شود که شرایط سنی پیش‌بینی‌شده ازدواج در قانون

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

اساسی (برای دختران ۱۳ سال و برای پسران ۱۵ سال) رعایت نشده و قبل از رسیدن به سنین مذکور ازدواج صورت بگیرد.

بررسی وضعیت موجود کودک‌همسری در استان آذربایجان شرقی

۱ـ ازدواج

از بررسی ویژگی‌های زناشویی کشور و استان آذربایجان شرقی در جداول ۱ و ۲ چند نکته را می‌توان استنباط کرد:

بیشترین میزان ازدواج ثبت‌شده در کشور در استان خراسان شمالی و کم‌ترین میزان نیز به استان تهران تعلق دارد. در این میان استان آذربایجان شرقی با ۱۴/۴۷۳ درصد در رتبه ۱۷ قرار دارد.

استان خراسان شمالی در میزان ازدواج ثبت‌شده در نقاط شهری و روستایی نیز در رتبه اول قرار دارد و کم‌ترین میزان در فقاط شهری به استان تهران و در نقاط روستایی به استان قم اختصاص دارد. استان آذربایجان شرقی در میزان ازدواج ثبت‌شده در نقاط شهری در رتبه ۲۳ و در نقاط روستایی در رتبه ۱۱ کشوری قرار دارد. این امر نشان می‌دهد که میزان ازدواج ثبت‌شده در نقاط شهری استان به مراتب کم‌تر از نقاط روستایی بوده است.

بیشترین میزان ازدواج ثبت‌شده در گروه سنی ۱۴-۱۰ سال در کشور به استان خراسان رضوی و کم‌ترین آن در استان سمنان مشاهده شده است. بنابراین در کودک‌همسری استان خراسان رضوی در رتبه اول و استان سمنان در رتبه آخر قرار دارد. استان آذربایجان شرقی در خصوص کودک‌همسری بعد از استان خراسان رضوی در رتبه دوم قرار دارد. آمارها نشان می‌دهد که استان خراسان رضوی و استان آذربایجان شرقی با مشکل شیوع کودک‌همسری مواجه هستند.

بقیه اطلاعات در جداول ۱ و ۲ منعکس شده است.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

۱-۱- پراگندگی ازدواج در گروه سنی ۱۴ سال و کم‌تر بر حسب سن زوجه: جدول ۳ ازدواج در گروه سنی ۱۴ سال و کم‌تر را بر حسب سن زن و محیط جغرافیایی نشان می‌دهد. در این جدول:

ـ بیشترین میزان ازدواج دختران در سن زیر ۱۰ سال نسبت به کل جمعیت ازدواج کرده‌ها به ترتیب به استان سیستان و بلوچستان و استان زنجان و کم‌ترین میزان نیز به استان‌های قزوین، خراسان جنوبی، یزد و سمنان که میزان آن‌ها صفر است، تعلق داشته است.

ـ بیشترین میزان ازدواج دختران در سال ۱۳۹۵ در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال به ترتیب به استان‌های زنجان، آذربایجان شرقی، خراسان شمالی، خراسان رضوی، اردبیل و همدان اختصاص یافته است. میزان ازدواج دختران در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در این استان‌ها نسبت به کل ازدواج‌ها بالای ۱۰٪ بوده است. کم‌ترین میزان نیز به ترتیب به استان‌های تهران، اصفهان، سمنان و چهارمحال و بختیاری با میزانی کم‌تر از ۳ درصد تعلق داشته است.

ـ در جمع‌بندی نتایج به دست‌آمده از جدول ۳ می‌توان گفت که از کل ازدواج‌های ثبت‌شده زیر ۱۵ سال، یعنی زیر ۱۰ به علاوه ۱۰ تا ۱۴ سال در سال ۱۳۹۵ استان‌های زنجان، آذربایجان شرقی و خراسان رضوی پیشتاز هستند و استان‌های تهران، اصفهان و سمنان از این حیث در رتبه‌های آخر قرار دارند.

۲-۱- تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده بر حسب سن در زمان ازدواج کل کشور و استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۶: بررسی تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده زیر ۱۰ سال در کل کشور در سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که تعداد ازدواج‌های زیر ۱۰ سال در سال ۱۳۹۲ از ۲۰۱ فقره به ۱۷۶ فقره کاهش یافته است، اما روند ازدواج‌های زیر ۱۰ سال از سال ۱۳۹۳ تا سال ۱۳۹۴ افزایشی بوده و از ۱۷۶ فقره به ۲۳۴ فقره رسیده است. روند ازدواج‌های زیر ۱۰ سال دوباره در سال ۱۳۹۶ در کل کشور به ۲۱۷ فقره کاهش پیدا کرده است. از ۲۳۴ فقره ازدواج زیر ۱۰ سال در سال ۱۳۹۵، سهم استان

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

آذربایجان شرقی به کل کشور ۱/۲۸ بوده است. این سهم در سال ۱۳۹۶ به ۳/۶۹ افزایش پیدا کرده است. همچنین تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۶ به جز سال ۱۳۹۵ روند کاهشی داشته، به طوری که از ۴۱۲۳۶ فقره به ۳۵۳۳۳ فقره کاهش یافته است. در استان آذربایجان شرقی نیز تعداد ازدواج‌های ۱۰ تا ۱۴ سال در سال ۱۳۹۵ به ۴۱۶۲ فقره رسیده بود که در سال ۱۳۹۶ به ۳۶۲۵ فقره کاهش یافته است، اما این میزان کاهش باعث نشده است که استان آذربایجان شرقی از رتبه دوم کشوری خارج شود.

کمال کوهی

۳-۱- تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده بر حسب سن زوجه و شهرستان: نتایج توصیفی به دست‌آمده از تحلیل جدول ۵ بیانگر این است که در سال ۱۳۹۶ ازدواج‌های زیر ده سال در شهرستان‌های هشترود، آذرشهر، بستان‌آباد، بناب، مرند، ملکان و هریس مشاهده شده است. در این میان هشترود با دو فقره در رتبه نخست و بقیه نیز هر کدام با یک فقره در رتبه دوم قرار دارند.

بررسی نسبت ازدواج زیر ۱۵ سال در مقایسه با کل ازدواج‌های سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که شهرستان ملکان با ۲۸/۱۸ درصد در رتبه نخست و بستان‌آباد با ۲۶/۵۱ درصد در رتبه دوم، سراب با ۲۴/۱۵ درصد در رتبه سوم و چاراویماق با ۲۰/۴۵ درصد

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

در رتبه چهارم قرار دارد. به عبارت دیگر بیشترین میزان شیوع کودک‌همسری در این چهار شهرستان استان است. از هر ۳ ازدواج تقریباً ۱ ازدواج در شهرستان ملکان در زیر سن ۱۵ سال انجام می‌شود. در چاراویماق نیز از هر ۵ ازدواج ۱ ازدواج در زیر سن ۱۵ سال صورت می‌گیرد.

۴-۱- توزیع اختلاف سنی زوج و زوجه در سال ۱۳۹۶: بررسی تطبیقی سن زوج و زوجه در جدول ۶ نشان می‌دهد که همگنی سنی بین دختر و پسر در میان ازدواج‌های ۱۰ تا ۱۴ سال زیر ۱۴٪ است، یعنی اگر میانه سنی زوجه ۱۲ در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال را در نظر بگیریم و در گروه سنی بعدی، یعنی ۱۵-۱۹ ساله را ۱۷ در نظر گرفته شود، اختلاف سنی ۵ سال در بین ۱۴٪ مزدوجین طبیعی و کاملاً نرمال است، اما در بقیه ازدواج‌ها اختلاف سنی فاحشی وجود دارد. به عبارت دیگر در بین ۲۰۰۶ فقره ازدواج، اختلاف سنی زوج و زوجه ۱۰ سال و در بین ۱۰۳۰ فقره ازدواج اختلاف سنی ۱۵ سال و در ۱۰۱ فقره نیز اختلاف سنی‌شان ۲۰ سال بوده است.

۲۸/۴۱ درصد از ازدواج‌های ثبت‌شده در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال دارای اختلاف سنی ۱۵ سال و ۲/۷۹ درصد نیز دارای اخلاف سنی ۲۰ سال هستند. این میزان از اختلاف سنی در ازدواج‌ها غیر نرمال و غیر طبیعی است و احتمال وقوع طلاق در چنین خانواده‌هایی به مراتب بیشتر خواهد بود.

۵-۱- سن زوج در زمان ازدواج برای گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال زوجه: بررسی جدول ۷ نشان می‌دهد که اختلاف فاحش سنی بین دختر و پسر در زمان ازدواج وجود دارد. به عبارت دیگر در یکسو ازدواج‌های پسران با دختران گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در شهرستان آذرشهر حاکی از اختلاف سنی بیشتر از ۱۰ سال است، یعنی از هر ۱۰۰ ازدواج، تقریباً ۳۳ ازدواج اختلاف سنی‌شان بیش از ۱۰ سال است. این رقم برای شهرستان اسکو۲۰/۳۰ درصد است. بیشترین میزان اختلاف سنی پسران ازدواج کرده با دختران ازدواج کرده گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در بین زوجین شهرستان‌های ملکان با ۴۳/۸۹ درصد، مرند با ۳۷/۵۰ درصد، میانه با۳۴/۸۲ درصد و اهر با ۳۳/۸۱ درصد

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

مشاهده شده است و کم‌ترین میزان نیز به ترتیب به شهرستان‌های چاراویماق با ۱۴/۸۲ درصد، اسکو با ۲۰/۳۰ درصد و ورزقان با ۲۴/۶۲ درصد تعلق داشته است.

۲ـ طلاق

۱-۲- طلاق در بین گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال (کودک‌همسری): بررسی میزان طلاق در ازدواج‌کرده‌های گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال نشان می‌دهد که: ۱ـ تعداد طلاق‌ها از ۱۲۰۳ در سال ۱۳۹۲ به ۱۲۶۷ فقره در سال ۱۳۹۳ رسیده است؛ ۲ـ میزان طلاق در گروه سنی ۱۰ الی ۱۴ ساله از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۶ روند کاهشی را طی کرده است؛ ۳ـ در بین استان‌های کشور استان خراسان رضوی و استان آذربایجان شرقی در تعداد طلاق‌های ثبت‌شده گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ ساله به ترتیب رتبه اول و دوم را به خود اختصاص داده‌اند. کم‌ترین تعداد طلاق به استان یزد، سمنان و چهارمحال بختیاری تعلق دارد؛ ۴ـ از تعداد کل طلاق‌های ثبت‌شده، یعنی ۸۸۴۵ مورد در استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۶، ۱۱۶ فقره طلاق مربوط به گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال است؛ ۵ـ اگر تعداد ازدواج‌های این گروه سنی در نظر گرفته شود و میزان طلاق محاسبه گردد، عددی برابر با ۳/۲ درصد به دست می‌آید. به عبارت دیگر از هر ۱۰۰ ازدواج صورت‌گرفته در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال تقریباً ۳ ازدواج به طلاق ختم شده است، البته لازم به توضیح است که درصد این نوع ازدواج‌ها بعد از ۱۰ الی ۱۵ سال نشان‌دهنده میزان واقعی طلاق آن‌ها خواهد بود.

۲-۲- تعداد طلاق‌های ثبت‌شده بر حسب سن زوجه در استان به تفکیک شهرستان‌ها: همانطور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، تعداد ازدواج در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در سال ۱۳۹۵ برابر ۸۹۹۷ فقره بود که در سال ۱۳۹۶ به ۸۸۴۵ فقره کاهش پیدا کرده است. بر همین اساس تعداد طلاق‌های این گروه سنی نیز از ۱۳۳ فقره به ۱۱۶ فقره کاهش یافته است. همچنین تعداد طلاق در زیر ۱۰ سال در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ نیز صفر بوده است.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

نتایج به دست‌آمده از جدول۱۰ نیز حاکی از آن است که شهرستان‌های ورزقان با ۷/۳۲، ملکان با ۴/۸۶، سراب با ۴/۳۰، خداآفرین با ۳/۷۰، کلیبر با ۳/۶۰ و هشترود با ۳/۰۹ به ترتیب بیشترین درصد طلاق را در گروه‌های سنی ۱۰ تا ۱۴ ساله داشته است و کم‌ترین میزان نیز به شهرستان‌های شبستر، عجب شیر، جلفا با صفر درصد، میانه با ۰/۵۲ و تبریز با ۰/۸۶ درصد اختصاص داشته است. بنابراین می‌توان گفت شهرستان‌های مشکل‌دار در این خصوص شهرستان ورزقان، ملکان، سراب، خداآفرین، کلیبر و هشترود هستند. همچنین درصد طلاق ثبت‌شده به تفکیک مناطق شهری و روستایی (جدول ۱۱) در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که میزان طلاق در گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در نقاط شهری بیشتر از نقاط روستایی در استان آذربایجان شرقی بوده است.

دیدگاه‌ها و پیامدهای کودک‌همسری

دو دیدگاه در خصوص کودک‌همسری و ازدواج‌های زود هنگام وجود دارد: دیدگاه سنتی که کودک‌همسری را به عنوان فرصت و دیدگاه مدرن که کودک‌همسری را به عنوان تهدید مطرح می‌کند.

افراد و صاحب‌نظرانی که از دیدگاه سنتی به کودک‌همسری نگاه می‌کنند، ادله‌های محکمی از روایات و زندگی پیامبران و امامان و همچنین از عرف و فرهنگ گذشته خود مطرح می‌نمایند. تحلیل جامعه‌شناختی پژوهشگر این نگرش را در جامعه سنتی که ساختار خانواده به شکل خانواده گسترده بود، مورد تأیید قرار می‌دهد، چون در خانواده گسترده چیزی به نام زندگی مستقل برای زوجین تازه ازدواج‌کرده معنی نداشت، همه اعضای خانواده حتی پس از ازدواج نیز با هم زندگی می‌کردند و پدربزرگ همه مشکلات خانواده را حل و فصل می‌کرد و مهارت‌های زندگی و حل مسأله و مشکل را به صورت مستقیم و غیر مستقیم به فرزندان ازدواج‌کرده خود می‌آموخت، اما در جامعه مدرن کنونی آیا چنین چیزی وجود دارد؟

افراد و صاحب‌نظرانی که کودک‌همسری را در جامعه مدرن تهدید تلقی می‌کنند، معتقدند که در جامعه عصر حاضر چون شکل خانواده هسته است و فرزندان بعد از

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

تشکیل زندگی باید در مکانی جدید، زندگی مستقل را آغاز نمایند، بنابراین این زن و شوهر خردسال نمی‌توانند از اداره و مدیریت خانواده برآیند و ممکن است که دچار مشکلات عدیده‌ای بشوند.

مقایسه دو دیدگاه نشان می‌دهند که هر دو ادله علمی و منطقی برای مخالفت و موافقت با کودک‌همسری طرح می‌کنند، اما چیزی که در این خصوص باید گفت این است که ازدواج زودهنگام به دلایل اقتصادی و با اختلاف فاحش سنی بین زوج و زوجه ظلمی است در حق فرزندان و هر دو دیدگاه این امر را برنمی‌تابند و با این‌گونه ازدواج‌ها مخالف هستند. ازدواج زودهنگام با اختلاف سنی طبیعی و با حمایت خانواده‌های زوجین می‌تواند شکل بگیرد، اما اگر در این‌گونه حمایت‌ها تعبیر و تفسیر دخالت خانواده‌ها مطرح شود، ممکن است که شیرازه خانواده‌های نوپای خردسال از هم بپاشد.

حاصل مطالعه پژوهشگر در خصوص کودک‌همسری نشان می‌دهد که این نوع ازدواج‌ها دارای پیامدهای زیر است:

ـ تهدید سلامت روحی و روانی و جسمی و احتمال افزایش افسردگی، اختلالات روانی و استرس.

ـ سقط جنین و افزایش احتمال مرگ و میر مادران و تولد بچه نارس و ناسالم به دلیل عدم رشد کامل جنین.

ـ فشار زیاد برای حامله‌شدن.

ـ تشدید چرخه فقر.

ـ افزایش جمعیت بدون شناسنامه در زمانی که چنین ازدواج‌هایی ثبت قانونی نشوند.

ـ افزایش پدیده کودک بیوه بر اثر طلاق.

ـ خشونت خانوادگی.

ـ محرومیت از تحصیل و آموزش.

ـ فاش‌کردن اسرار خصوصی برای دیگر دانش‌آموزان و شیوع کودک‌همسری و رفتارهای غیر اخلاقی در اثر آن.

ـ اختلاف سنی زیاد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

ـ محدودیت حمایت و انزوای اجتماعی در جامعه.

ـ نداشتن مهارت برای ورود به بازار کار.

ـ ناتوانی در استیفای حقوق قانونی و مالی به دلیل نرسیدن به برخی از سنین قانونی و فقدان مهارت‌های زندگی و اجتماعی.

علت‌های کودک‌همسری

نتایج به دست‌آمده از مصاحبه‌های خبرگان در خصوص رتبه دوم استان در ازدواج ثبت‌شده در بین گروه‌های سنی ۱۴-۱۰ سال، حاکی از آن است که مهم‌ترین علل رواج ازدواج در بین گروه‌های سنی ۱۴-۱۰ سال عبارتند از: فقر فزاینده، طرحواره‌های رایج ناصواب، سرمایه فرهنگی پایین، باورهای دینی، تبعیض‌های جنسی، نگرش اقتصادی (هزینه و فایده) والدین، هراس از دست‌دادن فرصت ازدواج، نگرش مثبت به ازدواج زودهنگام، ترس از گمراهی، گریز از محدودیت‌ها و تنگناهای خانوادگی.

در تبیین دلایل ازدواج در سنین پایین یا کودک‌همسری به ویژه در بین سنین ۱۰ تا ۱۴ سال می‌توان گفت که پدیده ازدواج زودهنگام در جامعه ایران، امری دیرین و دیرپاست، هرچند این پدیده در بعضی مناطق شهری و پیشرفته امروزه کم‌رنگ‌تر شده است، اما همچنان در بسیاری از مناطق شهری و روستایی کشور ما تعداد زیادی از نوجوانان در معرض خطر ازدواج زودهنگام قرار دارند و با شرایط فرهنگی موجود در جامعه ما و آموزش‌های سطح کلان در جامعه و گسترش خدمات اجتماعی و... هنوز معضل مهمی به شمار می‌آید (۱۳). کودک‌همسری در زنجیره نابرابری جنسیتی تحت تأثیر فقر، توقعات اجتماعی، خشونت فرهنگی، هنجارهای کلیشه‌ای جنسیتی، همچنان به عنوان یک الگوی سنتی زناشویی در میان بسیاری از اقوام و مناطق روستایی و شهرهای کوچک رواج دارد (۱۴). همچنین ارزشمندی ازدواج، باورهای جامعه درباره فواید ازدواج زودهنگام، نگرانی والدین از پیامدهای پاسخ منفی به خواستگار، نگرانی از حرف‌های مردم، عبرت از دختران مجرد (بیشتر از ۳۰ سال)، نگرانی از افزایش سن دختران و تأخیر در ازدواج یا نبود فرصت ازدواج در آینده، نگرانی از فاصله سنی زیاد

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

زوجین با کودکشان، تقاضای فراوان برای ازدواج با دختران نوجوان، تمایل دختران نوجوان به ازدواج، نگرانی والدین از فرار دختر با پسر مورد علاقه‌اش و به خطرافتادن آبرو و ضعف مالی از دلایل ازدواج زودهنگام است (۱۵).

در تأیید یافته‌های بالا، احمدی (۱۳۹۶ ش.) در پژوهش خود نشان داد که هنجارهای اجتماعی و فرهنگی از جمله هنجارهای مربوط به مذهب، بر سنی که از دختران انتظار می‌رود، ازدواج کنند، تأثیر می‌گذارد. به علاوه وضعیت اجتماعی، اقتصادی، سطح تحصیلات و زمینه اجتماعی بر احتمال ازدواج زودهنگام یک دختر دخالت دارند. همچنین مردسالاری، تحکیم روابط بین خانواده‌ها، هنجارهای جنسیتی اجتماعی، ساختارهای اجتماعی تبعیض‌آمیز، فشار اجتماعی، پایبندی و تداوم هنجارهای اجتماعی درون نسلی، پرهیز از داغ اجتماعی، ترس و نبود امنیت، تضمین آینده دختر، منع فعالیت‌های جنسی خارج از ازدواج از مهم‌ترین دلایل ازدواج زودهنگام در ایران هستند.

نتیجه‌گیری

بررسی آمار و ارقام موجود در کشور نشان می‌دهد که نرخ کودک‌همسری از سال ۱۳۹۰ به این‌سو دارای نرخ افزایشی گاه با زاویه کند و گاه با شیب تند بوده است. در این میان استان‌های خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، سیستان و بلوچستان و خوزستان پیشتاز بوده و از نرخ بالای کودک‌همسری برخوردارند. در قیاس با این استان‌ها، استان سمنان و یزد کم‌ترین میزان کودک‌همسری را دارند.

استان آذربایجان شرقی در ازدواج زودهنگام و کودک‌همسری و همچنین در طلاق گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال در رتبه دوم کشور قرار دارد. در داخل شهرستان‌های استان نیز کودک‌همسری در شهرستان‌های ملکان، بستان‌آباد، سراب و چاراویماق بیشتر رایج است و بالاترین درصد طلاق نیز در ازدواج‌های زودهنگام در شهرستان ورزقان، ملکان، سراب، خداآفرین، کلیبر و هشترود مشاهده شده است. بنابراین از برای پیشگیری، تعدیل و کنترل کودک‌همسری‌های غیر منطقی و ناخواسته در جامعه و مدیریت صحیح خانواده‌های کودک‌همسر به نظر می‌رسد پیاده‌سازی راه‌کارهای زیر مفید باشد:

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

۱ـ آموزش مهارت‌های ارتباطی، اجتماعی، زندگی و حل مسأله و آموزش اصول روابط مناسب در خانواده برای خانواده‌های کودک همسر؛

۲ـ ارتقای آگاهی و دانش خانواده‌ها و فرزندان در خصوص پیامدهای کودک‌همسری از طریق برگزاری کارگاهای آموزشی، همایش‌ها و کنفرانس عمومی و رسانه‌های گروهی؛

۳ـ ایجاد بانک اطلاعاتی و رصد مسائل و مشکلات فرایند کودک‌همسری؛

۴ـ انجام تحقیقات علمی منظم برای شناسایی کامل مسأله؛

۵ـ استفاده از رهبران دینی و ائمه جماعات در تغییر باورهای کلیشه‌ای حاکم؛

۶ـ آموزش سیاست‌های تنظیم خانواده برای خانواده‌های خردسال تشکیل‌شده برای مدیریت مسائل سلامت؛

۷ـ جرم‌انگاری ممانعت از تحصیل دختران متأهل در جامعه؛

۸ـ ایجاد تکلیف قانونی برای گذاراندن دوره‌های آموزشی مهارت‌های زندگی و زناشویی؛

۹ـ ممنوعیت ازدواج دخترانی که به سن بلوغ نرسیده‌اند و جرم‌انگاری آن از طریق تصویب قوانینی در مجلس شورای اسلامی؛

۱۰ـ ممنوعیت فواصل سنی غیر طبیعی میان زوج و زوجه در ازدواج‌های زیر ۱۴ سال.

در نهایت باید اضافه کرد که نگاه تک‌بعدی مبنی بر اصلاح سن قانونی ازدواج از ۱۳ به ۱۶ برای دختران نمی‌تواند جلوی ازدواج‌های زودهنگام را بگیرد. این‌گونه از راه‌کارها به احتمال قوی موجب زیرزمینی‌شدن چنین ازدواج‌هایی و عدم ثبت آن‌ها در مراجع قانونی خواهند شد که یکی از پیامدهای آن افزایش جمعیت بدون شناسنامه می‌باشد. بنابراین لازم است در کنار راه‌کارهای حقوقی و قانونی، راه‌کارهای پژوهشی، علمی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نیز مد نظر قرار گیرد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۱: ویژگی‌های زناشویی کشور در سال ۱۳۹۶

عنوان	استان بالاترین درصد	استان کمترین درصد
ازدواج ثبت شده	خراسان شمالی	تهران
ازدواج ثبت شده در نقاط شهری	خراسان شمالی	تهران
ازدواج ثبت شده در نقاط روستایی	خراسان شمالی	قم
ازدواج ثبت شده (۱۴-۱۰ سال)	خراسان رضوی	سمنان
تفاوت میزان باسوادی زنان از مردان	کردستان	بوشهر
میانگین سن در اولین ازدواج مردان	ایلام	خراسان جنوبی
میانگین سن در اولین ازدواج زنان	ایلام	خراسان رضوی
طلاق ثبت شده	تهران	سیستان و بلوچستان
طلاق ثبت شده در نقاط شهری	مازندران	سیستان و بلوچستان
طلاق ثبت شده در نقاط روستایی	کردستان	کرمان
طلاق ثبت شده در کمتر از یک سال بعد از زندگی زناشویی	ایلام	گیلان
طلاق ثبت شده بین یک تا چهارسال	ایلام	گیلان
نسبت طلاق به ازدواج	البرز	سیستان و بلوچستان
نسبت طلاق به ازدواج در نقاط شهری	تهران	ایلام
نسبت طلاق به ازدواج در نقاط روستایی	البرز	کرمان
زنانی که همسرشان بیش از یک زن دارند	سیستان و بلوچستان	سمنان
زنان دارای همسر	یزد	ایلام
زنان بی همسر بر اثر فوت	همدان	بوشهر
زنان بی همسر بر اثر طلاق	تهران	ایلام
زنان هیچ ازدواج نکرده	ایلام	یزد

منبع اقتباس: (۷)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۲: ویژگی‌های زناشویی استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۶

ویژگی های زناشویی استان آذربایجان شرقی		
عنوان	درصد	رتبه در کشور
ازدواج ثبت شده	۶۶۷۴	۱۱
ازدواج ثبت شده در نقاط شهری	۴۴۸۱	۱۳
ازدواج ثبت شده در نقاط روستایی	۱۲۱۸	۱
ازدواج ثبت شده (۱۰-۱۴ سال)	۴۴۹۸	۲
تفاوت میزان باسوادی زنان از مردان	۶۱۲	۵
میانگین سن در اولین ازدواج مردان	۲۶.۱۴۳	۲
میانگین سن در اولین ازدواج زنان	۱۴.۱۶	۲۲
طلاق ثبت شده	۲۴۲۲	۱۶
طلاق ثبت شده در نقاط شهری	۲۱۱۸	۱۰
طلاق ثبت شده در نقاط روستایی	۱۳۲۴	۲
طلاق ثبت شده در کمتر از یک سال بعد از زندگی زناشویی	۱۱۱	۲
طلاق ثبت شده بین یک تا چهارسال	۳۹.۱۱	۱۱
نسبت طلاق به ازدواج	۳۶۱	۱۱
نسبت طلاق به ازدواج در نقاط شهری	۱۱.۳۱۱	۲
نسبت طلاق به ازدواج در نقاط روستایی	۲.۱۲	۲
زنانی که همسرانشان بیش از یک زن دارند	۱.۲	۱۱
زنان دارای همسر	۴۲.۲۳۹	۷
زنان بی همسر بر اثر فوت	۵.۲۹۱	۲
زنان بی همسر بر اثر طلاق	۰.۲۲۱	۲۲
زنان هرگز ازدواج نکرده	۲۲.۲۱	۲۲

منبع اقتباس: (۸)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۳: پراگندگی ازدواج در گروه سنی ۱۴ سال و کم‌تر بر حسب سن زوجه به لحاظ جغرافیایی بر اساس تعداد و نسبت کل ازدواج‌های ثبت‌شده در سال ۱۳۹۵

ردیف استانی	نام استان	کل ازدواج‌ها در استان	تعداد زوجه کمتر از ۱۰ سال	درصد به کل ازدواج‌ها	تعداد زوجه ۱۰ تا ۱۴	درصد به کل ازدواج‌ها	جمع درصد
۱	زنجان	۱۰۸۱۸	۱۶	۰.۱۴	۱۰۴۶۹	۱۳.۵۷	۱۳.۷۱
۲	آذربایجان شرقی	۳۵۵۶۵	۳	۰.۰۰۸	۴۰۱۶۲	۱۱.۷۰	۱۱.۷۰
۳	خراسان شمالی	۹۰۶۹۴	۶	۰.۰۶	۱۰۱۰۲	۱۱.۳۶	۱۱.۴۲
۴	خراسان رضوی	۶۰۰۵۴۶	۱۱	۰.۰۱	۶۰۸۰۹	۱۱.۴۴	۱۱.۴۵
۵	اردبیل	۱۳۸۴۳	۴	۰.۰۲	۱۰۵۱۶	۱۰.۹۵	۱۰.۹۷
۶	همدان	۱۷۰۳۶	۶	۰.۰۳	۱۰۷۶۰	۱۰۳۳	۱۰.۳۶
۷	سیستان و بلوچستان	۲۸۴۲۳	۴۳	۰.۱۵	۲۰۵۰۳	۸.۸۰	۸.۹۵
۸	قزوین	۱۰۲۷۰	۰	۰	۹۰۷	۸.۸۳	۸.۸۳
۹	خراسان جنوبی	۷۰۳۵۰	۰	۰	۴۵۴	۶.۱۷	۶.۱۷
۱۰	لرستان	۱۹۰۰۲	۱۰	۰.۰۵	۱۰۱۰۵	۵.۸۱	۵.۸۶
۱۱	قم	۱۰۲۰۶	۶	۰.۰۵	۵۷۸	۵۶۶	۵.۷۱
۱۲	خوزستان	۵۰۰۴۷۰	۳۶	۰.۰۷	۲۰۶۰۰	۵.۱۵	۵.۲۲
۱۳	مرکزی	۱۱۰۰۳۹	۱	۰.۰۰۹	۵۶۲	۵۰۹	۵۰۹
۱۴	گلستان	۱۸۰۶۰۸	۶	۰.۰۳	۹۱۴	۴۰۹۱	۴۰۹۴
۱۵	هرمزگان	۱۵۰۷۳۹	۱۱	۰.۰۶	۷۲۳	۴۰۵۸	۴۰۶۴
۱۶	آذربایجان غربی	۳۳۰۳۷۸	۱۱	۰.۰۳	۱۰۵۳۳	۴۰۵۹	۴۰۶۲
۱۷	بوشهر	۸۰۵۲۱	۲	۰.۰۲	۳۸۸	۴۰۵۵	۴۰۵۷
۱۸	کرمان	۲۷۰۱۳۲	۲	۰.۰۱	۱۰۲۰۶	۴۰۴۴	۴۰۴۵
۱۹	یزد	۸۰۵۵۵	۰	۰	۳۷۹	۴۰۴۳	۴۰۴۳
۲۰	فارس	۴۲۰۷۷۷	۱۵	۰.۰۳	۱۰۸۷۲	۴۰۳۷	۴۰۴
۲۱	مازندران	۲۵۰۶۲۳	۱	۰.۰۰۳	۹۰۵	۳۰۵۳	۳۰۵۳
۲۲	کرمانشاه	۱۹۰۹۱۳	۷	۰.۰۳	۶۳۵	۳۰۱۸	۳۰۲۱
۲۳	ایلام	۹۰۰۶۰	۵	۰.۰۸	۱۸۷	۳۰۰۸	۳۰۱۶
۲۴	کردستان	۱۷۰۰۱۲	۴	۰.۰۲	۵۲۳	۳۰۰۷	۳۰۰۹
۲۵	گیلان	۲۱۰۴۴۸	۱	۰.۰۰۴	۶۴۴	۳	۳
۲۶	کهگیلویه و بویراحمد	۷۰۹۱۹	۴	۰.۰۵	۴۳۰	۲۰۹۰	۲۰۹۵
۲۷	البرز	۱۸۰۴۱۸	۱	۰.۰۰۵	۴۵۳	۲۰۴۵	۲۰۴۵
۲۸	چهارمحال و بختیاری	۹۰۸۸۶	۵	۰.۰۵	۲۷۲	۲۰۷۵	۲۰۸
۲۹	سمنان	۴۰۲۹۲	۰	۰	۱۱۲	۲۰۶۰	۲۰۶
۳۰	اصفهان	۳۷۰۶۲۸	۶	۰.۰۱	۷۶۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳
۳۱	تهران	۹۷۰۵۹۱	۵	۰.۰۰۵	۱۰۷۷۰	۱۰۸۱	۱۰۸۱

منبع اقتباس: (۹)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۴: تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده بر حسب سن در زمان ازدواج کل کشور و استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۶

استان و سال	جمع	کمتر از ۱۰ سال	۱۰–۱۴	۱۵–۱۹	۲۰–۲۴	۲۵–۲۹	۳۰–۳۴	۳۵–۳۹
۱۳۹۲	۷۷۴۵۱۳	۲۰۱	۴۱۲۳۶	۲۳۴۹۷۴	۲۵۲۵۸۶	۱۴۸۹۱۲	۵۶۳۴۷	۲۰۵۷۶
۱۳۹۳	۷۲۴۳۲۴	۱۷۶	۴۰۲۲۸	۲۱۴۰۸۶	۲۲۵۹۲۱	۱۴۲۲۳۹	۵۹۲۰۱	۲۲۰۸۶
۱۳۹۴	۶۸۵۳۵۲	۱۷۹	۳۶۹۳۸	۱۹۶۵۹۲	۲۰۴۲۰۲	۱۳۸۳۵۷	۶۲۳۹۷	۲۴۵۶۹
۱۳۹۵	۷۰۴۷۱۶	۲۳۴	۳۹۰۴۵	۱۹۷۹۳۶	۲۰۰۶۰۰	۱۴۳۰۷۳	۶۹۸۸۸	۲۹۲۵۲
۱۳۹۶	۶۰۸۹۵۶	۲۱۷	۳۵۳۳۳	۱۷۰۹۲۶	۱۶۶۳۳۲	۱۲۰۴۴۷	۶۳۶۱۰	۲۸۳۲۸
آذربایجان‌شرقی	۳۰۸۶۱	۸	۳۶۲۵	۹۴۰۷	۶۹۶۸	۵۱۰۸	۲۸۹۳	۱۳۰۴
آذربایجان‌غربی	۲۸۶۲۲	۷	۱۳۴۶	۸۸۶۶	۸۷۲۲	۵۳۵۴	۲۲۶۶	۱۰۳۹
اردبیل	۱۲۵۶۶	۳	۱۴۵۸	۳۸۶۲	۳۰۹۳	۲۰۷۸	۱۰۹۲	۵۳۷
اصفهان	۳۲۰۹۶	۹	۶۳۱	۷۷۱۵	۹۸۰۷	۷۴۶۵	۳۶۷۹	۱۴۹۰
البرز	۱۵۳۷۴	۲	۳۵۶	۲۸۸۰	۴۱۳۹	۳۸۲۰	۲۲۷۰	۱۰۳۶
ایلام	۵۰۵۲	۶	۱۸۲	۹۳۲	۱۴۸۹	۱۳۹۲	۶۵۳	۲۴۰
بوشهر	۷۳۲۷	۴	۳۴۶	۲۱۳۹	۲۰۷۲	۱۳۱۷	۷۴۳	۳۴۰
تهران	۷۸۹۷۲	۱۴	۱۴۴۹	۱۲۷۳۵	۲۰۵۸۶	۲۰۶۳۸	۱۳۲۵۲	۵۶۶۴
چهارمحال‌وبختیاری	۸۵۳۰	۳	۲۶۹	۲۳۷۷	۲۷۴۱	۱۸۲۵	۷۶۷	۳۲۴
خراسان جنوبی	۶۷۳۶	۰	۳۷۹	۲۷۲۰	۱۹۷۹	۸۷۰	۳۴۹	۱۸۸
خراسان رضوی	۵۲۸۷۳	۱۸	۶۰۳۸	۱۸۴۹۷	۱۲۱۷۸	۷۷۱۶	۴۳۹۰	۲۱۳۱
خراسان شمالی	۹۲۰۲	۸	۱۱۴۵	۳۱۸۲	۳۳۲۰	۱۲۸۹	۶۵۲	۳۲۸
خوزستان	۴۲۲۵۶	۲۰	۲۵۵۲	۱۳۲۰۷	۱۳۳۱۰	۸۲۸۳	۳۸۳۳	۱۵۳۹
زنجان	۹۶۱۵	۱۵	۱۳۹۷	۲۸۶۵	۲۰۶۷	۱۶۰۵	۸۳۸	۴۵۱
سمنان	۳۹۶۰	۲	۱۰۷	۹۳۱	۱۲۶۶	۸۷۷	۴۱۹	۱۷۳
سیستان‌وبلوچستان	۲۵۸۹۹	۲۰	۲۳۰۰	۱۱۷۳۱	۶۹۹۰	۲۸۸۳	۱۲۳۵	۳۸۱
فارس	۳۶۵۲۰	۱۵	۱۵۷۲	۹۲۳۸	۹۷۵۶	۸۳۱۴	۴۳۱۷	۱۸۹۱
قزوین	۹۱۰۸	۱	۷۵۴	۲۵۱۶	۲۳۹۲	۱۶۷۷	۹۵۶	۳۹۹
قم	۸۷۸۹	۵	۵۲۷	۲۸۴۶	۲۵۲۲	۱۴۵۴	۷۸۰	۳۶۷
کردستان	۱۵۴۹۲	۱	۴۸۹	۴۱۲۲	۴۸۸۲	۳۳۸۱	۱۴۴۹	۵۹۶
کرمان	۲۳۷۲۱	۸	۱۱۶۰	۷۶۱۸	۶۹۶۸	۴۲۴۳	۲۰۵۶	۹۱۲
کرمانشاه	۱۶۹۹۹	۶	۶۲۸	۳۹۶۶	۳۹۶۶	۳۹۲۹	۱۹۹۹	۸۴۶
کهگیلویه‌وبویراحمد	۶۶۹۲	۴	۲۲۹	۱۵۴۱	۲۱۱۱	۱۶۰۶	۷۵۳	۲۷۴
گلستان	۱۸۸۴۲	۶	۹۲۶	۵۹۲۷	۴۶۰۶	۲۸۳۰	۱۳۶۵	۶۵۹
گیلان	۱۸۶۶۷	۲	۴۴۷	۴۱۳۱	۵۲۹۴	۴۲۵۱	۲۱۹۴	۱۰۸۹
لرستان	۱۶۵۹۳	۱۹	۱۱۰۷	۴۷۲۵	۴۵۵۳	۳۲۸۳	۱۶۱۸	۷۷۲
مازندران	۲۲۲۶۳	۰	۷۹۱	۵۶۳۰	۶۰۱۲	۴۶۲۲	۲۶۱۰	۱۲۵۵
مرکزی	۹۵۳۲	۲	۴۹۳	۲۶۳۸	۲۷۲۵	۱۸۱۲	۹۴۱	۴۵۸
هرمزگان	۱۳۴۶۸	۵	۶۲۲	۴۷۳۷	۳۸۹۶	۲۳۱۰	۱۱۳۰	۴۵۹
همدان	۱۵۲۴۳	۴	۱۵۹۲	۴۴۰۷	۳۶۳۸	۲۷۹۳	۱۴۶۷	۷۳۰
یزد	۷۰۷۶	۰	۳۱۴	۲۶۲۸	۲۰۸۳	۱۱۲۰	۵۲۳	۲۱۶

منبع اقتباس: (۱۰)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۵: تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده بر حسب سن زوجه در زمان ازدواج ۱۳۹۶ به تفکیک شهرستان‌های استان

شهرستان	تعداد کل زادوج	ازدواج زیر ۱۵ سال	درصد ازدواج زیر ۱۵ سال نسبت به کل ازدواج	تعداد ازدواج زیر ۱۰ سال
آذرشهر	۹۰۹	۱۰۳	۱۱/۳۳	۱
اسکو	۶۴۵	۱۳۳	۲۰/۶۲	۰
اهر	۱۶۰۱	۲۱۰	۱۳/۱۲	۰
بستان‌آباد	۷۷۷	۲۰۶	۲۶/۵۱	۱
بناب	۱۱۸۱	۱۶۳	۱۳/۸۰	۱
تبریز	۱۲۹۲۴	۹۰۰	۶/۹۵	۰
جلفا	۳۹۳	۲۱	۵/۳۴	۰
خداافرین	۳۱۵	۳۶	۱۱/۴۳	۰
سراب	۱۳۸۳	۳۳۴	۲۴/۱۵	۰
شبستر	۹۱۳	۹۵	۱۰/۴۱	۰
عجب‌شیر	۵۳۷	۵۲	۱۰/۳۳	۰
کلیبر	۵۱۲	۵۹	۱۱/۵۲	۰
مراغه	۲۳۴۰	۲۵۶	۱۰/۹۴	۰
مرند	۲۰۵۴	۲۱۷	۱۰/۵۶	۱
ملکان	۱۱۶۴	۳۲۸	۲۸/۱۸	۱
میانه	۱۵۳۱	۲۲۴	۱۴/۶۳	۰
هریس	۳۵۰	۶۳	۱۸	۱
هشترود	۵۰۶	۸۷	۱۷/۱۹	۲
ورزقان	۴۳۰	۶۵	۱۵/۱۲	۰
چاراویماق	۳۹۶	۸۱	۲۰/۴۵	۰
استان در سال ۹۶	۳۰۸۶۱	۳۶۲۵	۱۰/۷۷۴	۸
استان در سال ۹۵	۳۵۵۶۵	۴۱۲۵	۱۱/۵۹۹	۳

منبع اقتباس: (۱۱)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۶: توزیع اختلاف سنی زوج و زوجه در استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۶

زوجه / زوج	جمع	کمتر از ۱۰ سال	۱۰-۱۴	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹	۴۰-۴۴	۴۵-۴۹	۵۰-۵۴	۵۵-۵۹	۶۰-۶۴	۶۵-۶۹	۷۰-۷۴	۷۵و بیشتر
جمع	۳۰۸۶۱	۸	۳۶۲۵	۹۴۰۷	۶۹۶۸	۵۱۰۸	۲۸۹۳	۱۴۰۴	۶۸۵	۳۴۲	۱۷۹	۱۱۴	۶۲	۳۶	۱۶	۱۳
تر از ۱۵ سال	۱۰	۱	۲	۵	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵-۱۹	۱۳۵۷	۴	۴۸۱	۷۳۷	۱۰۲	۲۲	۸	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰-۲۴	۸۵۱۵	۱	۲۰۰۶	۴۰۶۰	۱۸۶۷	۴۳۸	۱۱۲	۲۰	۹	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵-۲۹	۱۰۶۷۸	۲	۱۰۳۰	۳۷۶۶	۳۱۶۱	۲۰۴۲	۵۴۶	۱۰۶	۲۴	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰-۳۳	۵۸۵۹	۰	۱۰۱	۷۸۷	۱۵۵۷	۱۹۲۰	۱۱۳۷	۲۹۷	۴۵	۱۲	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵-۳۹	۲۰۴۸	۰	۴	۴۴	۲۵۰	۵۴۱	۷۰۷	۳۷۷	۱۰۲	۲۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰
۴۰-۴۴	۷۴۶	۰	۰	۷	۲۳	۹۸	۲۳۱	۲۷۴	۹۳	۱۹	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴۵-۴۹	۴۷۳	۰	۱	۰	۶	۳۰	۱۰۶	۱۷۰	۱۲۵	۳۱	۳	۱	۰	۰	۰	۰
۵۰-۵۴	۲۹۷	۰	۰	۱	۲	۶	۲۸	۸۲	۱۰۷	۵۳	۱۲	۴	۰	۲	۰	۰
۵۵-۵۹	۲۱۲	۰	۰	۰	۰	۴	۱۰	۳۳	۷۳	۵۳	۲۸	۱۰	۰	۰	۰	۱
۶۰-۶۴	۱۸۸	۰	۰	۰	۰	۳	۴	۱۷	۵۰	۴۷	۳۲	۲۶	۸	۱	۰	۰
۶۵-۶۹	۱۴۳	۰	۰	۰	۰	۲	۲	۱۵	۲۵	۳۷	۳۳	۱۶	۹	۳	۰	۱
۷۰-۷۴	۱۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۳	۳۲	۲۱	۲۲	۱۵	۲	۰	۰
۷۵و بیشتر	۲۲۵	۰	۰	۰	۰	۱	۲	۶	۱۸	۳۴	۴۴	۳۵	۳۰	۲۸	۱۶	۱۱

منبع اقتباس: (۱۱)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۷: توزیع سنی زوج در زمان ازدواج برای گروه سنی ۱۰ تا ۱۴ سال زوجه بر حسب شهرستان (۱۳۹۶ ش.)

زوج	جمع	کم‌تر از ۱۵ سال	۱۹-۱۵	۲۴-۲۰	۲۹-۲۵	۳۴-۳۰	۳۹-۳۵	اختلاف سنی بیش از ۱۰٪ سال
آذر شهر	۱۰۲	۰	۱۳	۵۵	۳۲	۲	۰	۱۱/۱۱ درصد
اسکو	۱۳۳	۰	۲۷	۷۹	۲۶	۱	۰	۲۰/۳۰ درصد
اهر	۲۱۰	۱	۳۰	۱۰۸	۶۱	۹	۱	۳۳/۸۱ درصد
بستان‌آباد	۲۰۵	۰	۳۲	۱۱۶	۵۲	۵	۰	۲۷/۸ درصد
بناب	۱۶۲	۰	۱۶	۷۷	۵۷	۱۱	۱	۳۳/۱۷ درصد
تبریز	۹۰۰	۱	۱۳۳	۵۲۲	۲۲۳	۲۰	۱	۲۷/۱۱ درصد
جلفا	۲۱	۰	۲	۱۳	۵	۱	۰	۲۸/۵۷ درصد
خداآفرین	۳۶	۰	۵	۱۹	۱۲	۰	۰	۳۳/۳۳ درصد
سراب	۳۳۴	۰	۴۰	۱۹۳	۹۳	۸	۰	۳۰/۲۴ درصد
شبستر	۹۵	۰	۱۵	۵۱	۲۷	۲	۰	۳۰/۵۳ درصد
عجب‌شیر	۵۲	۰	۱۰	۳۰	۱۲	۰	۰	۲۳/۰۸ درصد
کلیبر	۵۹	۰	۹	۳۳	۱۴	۳	۰	۲۸/۸۱ درصد
مراغه	۲۵۶	۰	۳۱	۱۵۴	۶۴	۶	۱	۲۷/۷۳ درصد
مرند	۲۱۶	۰	۲۱	۱۱۴	۶۹	۱۲	۰	۳۷/۵۰ درصد
ملکان	۳۲۷	۰	۲۶	۱۴۵	۱۴۴	۱۲	۰	۴۳/۸۹ درصد
میانه	۲۲۴	۰	۱۹	۱۲۷	۷۴	۴	۰	۳۴/۸۲ درصد
هریس	۶۲	۰	۱۳	۳۴	۱۴	۱	۰	۲۴/۱۹ درصد
هشترود	۸۵	۰	۱۳	۴۴	۲۴	۳	۰	۳۱/۷۶ درصد
ورزقان	۶۵	۰	۱۰	۳۹	۱۵	۱	۰	۲۴/۶۲ درصد
چاراویماق	۸۱	۰	۱۶	۵۳	۱۲	۰	۰	۱۴/۸۲ درصد

منبع اقتباس: (۱۲)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۸: تعداد طلاق‌های ثبت‌شده کل کشور به تفکیک استان‌ها در سال ۱۳۹۶

استان و سال	جمع	کمتر از ۱۰ سال	۱۰-۱۴	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹
۱۳۹۲	۱۵۵۳۶۹	۲	۱۲۰۳	۱۸۵۰۰	۳۴۲۴۴	۳۷۴۴۲	۲۷۷۱۰	۱۴۸۳۷
۱۳۹۳	۱۶۳۵۶۹	۰	۱۲۶۷	۱۸۵۱۰	۳۴۲۰۵	۳۸۱۱۰	۳۰۵۸۹	۱۶۹۳۱
۱۳۹۴	۱۶۳۷۶۵	۰	۱۲۴۹	۱۸۱۹۵	۳۲۴۷۷	۳۷۵۳۵	۳۱۲۲۵	۱۸۳۲۸
۱۳۹۵	۱۸۱۰۴۹	۰	۱۱۲۸	۱۸۳۲۸	۳۳۸۵۳	۴۰۳۶۴	۳۵۹۳۰	۲۲۳۲۱
۱۳۹۶	۱۷۲۵۷۸	۱	۱۰۲۷	۱۶۳۱۷	۳۰۱۱۹	۳۷۰۱۱	۳۵۵۲۱	۲۳۸۸۴
آذربایجان‌شرقی	۸۸۴۵	۰	۱۱۶	۱۱۹۱	۱۶۰۷	۱۷۶۰	۱۵۴۳	۱۱۰۵
آذربایجان‌غربی	۶۲۹۱	۰	۴۵	۷۶۳	۱۳۰۳	۱۳۸۷	۱۰۷۲	۷۲۰
اردبیل	۳۰۴۱	۰	۴۴	۴۶۸	۶۹۵	۶۰۹	۵۰۸	۳۲۲
اصفهان	۱۰۵۹۲	۰	۱۲	۶۱۹	۱۵۳۵	۲۳۱۳	۲۳۸۱	۱۶۵۷
البرز	۶۱۲۴	۰	۹	۳۱۱	۷۹۱	۱۲۳۰	۱۳۲۵	۱۰۰۴
ایلام	۸۵۶	۰	۴	۶۶	۱۶۲	۲۴۰	۱۹۱	۱۰۶
بوشهر	۱۸۵۲	۰	۱۶	۲۱۷	۳۴۹	۴۳۷	۳۴۳	۲۱۵
تهران	۳۵۸۱۸	۰	۸۳	۱۷۵۲	۴۲۴۱	۶۸۶۲	۸۳۷۶	۶۱۰۲
چهارمحال‌وبختیاری	۱۳۶۴	۰	۳	۱۲۸	۲۵۰	۳۱۴	۲۸۱	۱۸۵
خراسان جنوبی	۱۲۲۳	۰	۵	۱۷۵	۲۸۰	۲۸۷	۱۹۸	۱۳۸
خراسان رضوی	۱۵۸۱۷	۰	۱۵۶	۲۱۰۶	۳۰۹۸	۳۳۰۵	۲۹۵۴	۱۸۷۲
خراسان شمالی	۱۹۹۴	۰	۱۲	۲۷۱	۴۶۱	۴۴۸	۳۲۶	۲۳۰
خوزستان	۹۲۰۷	۰	۸۲	۱۰۷۵	۱۸۹۶	۱۹۷۷	۱۶۶۶	۱۰۹۲
زنجان	۲۴۱۲	۰	۴۳	۳۰۶	۴۳۸	۵۰۶	۴۶۰	۲۸۶
سمنان	۱۳۰۹	۰	۲	۸۸	۲۲۸	۲۹۷	۲۸۰	۱۶۴
سیستان‌وبلوچستان	۲۸۲۱	۱	۲۴	۳۸۲	۷۰۱	۶۲۸	۵۱۷	۲۹۳
فارس	۹۵۰۶	۰	۳۹	۸۲۴	۱۶۲۶	۲۱۱۳	۲۰۲۵	۱۳۶۳
قزوین	۲۹۲۲	۰	۳۰	۳۲۱	۵۲۰	۶۲۹	۵۸۲	۳۵۸
قم	۳۰۶۶	۰	۲۳	۳۸۸	۶۰۳	۶۴۱	۶۰۷	۳۷۶
کردستان	۴۳۷۹	۰	۲۶	۵۷۹	۱۰۲۲	۱۰۲۶	۷۱۲	۴۱۹
کرمان	۵۳۰۹	۰	۱۵	۴۸۴	۱۰۹۴	۱۱۶۶	۹۹۹	۷۲۳
کرمانشاه	۵۱۲۸	۰	۴۰	۴۸۵	۹۹۵	۱۱۹۱	۱۰۴۰	۶۰۹
کهکیلویه‌وبویراحمد	۱۵۶۹	۰	۵	۱۴۴	۳۰۱	۳۹۴	۳۱۶	۲۰۳
گلستان	۳۶۰۹	۰	۱۸	۴۱۴	۷۲۹	۸۰۳	۶۹۴	۴۶۲
گیلان	۶۵۶۹	۰	۱۸	۳۴۲	۹۹۴	۱۳۹۹	۱۴۰۵	۱۰۱۸
لرستان	۳۵۳۲	۰	۲۹	۴۵۱	۷۱۵	۷۶۷	۷۰۹	۴۰۱
مازندران	۷۷۷۴	۰	۳۰	۶۷۱	۱۲۰۵	۱۶۷۷	۱۶۷۲	۱۰۶۲
مرکزی	۳۲۱۰	۰	۲۶	۳۴۷	۵۹۷	۷۷۴	۶۲۷	۳۷۸
هرمزگان	۲۸۹۶	۰	۷	۳۰۸	۶۲۴	۶۵۹	۵۸۴	۳۳۶
همدان	۳۸۸۳	۰	۶۳	۴۷۷	۷۵۱	۸۰۵	۷۶۶	۴۴۸
یزد	۱۶۶۰	۰	۲	۱۶۴	۳۰۸	۳۶۷	۳۶۲	۲۳۷

منبع اقتباس: (۹)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۹: تعداد طلاق‌های ثبت‌شده بر حسب سن زوجه در استان به تفکیک شهرستان‌ها در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶

شهرستان و سال	جمع	کمتر از ۱۰ سال	۱۰-۱۴	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹	۴۰-۴۴	۴۵-۴۹	۵۰-۵۴	۵۵-۵۹	۶۰-۶۴	۶۵-۶۹	۷۰-۷۴	۷۵ و بیشتر
۱۳۹۵	۸۹۹۷	۰	۱۳۳	۱۲۹۸	۱۷۳۳	۱۸۲۶	۱۶۱۴	۱۰۵۹	۵۰۲	۳۵۸	۲۰۶	۱۴۲	۷۵	۲۵	۷	۲۰
۱۳۹۶	۸۸۴۵	۰	۱۱۶	۱۱۹۱	۱۶۰۷	۱۷۶۰	۱۵۴۳	۱۱۰۵	۶۰۴	۴۲۳	۱۹۲	۱۵۰	۸۹	۳۴	۱۷	۱۴
آذرشهر	۱۸۳	۰	۲	۳۳	۳۳	۳۱	۳۰	۲۱	۱۳	۹	۲	۱	۴	۳	۱	۰
اسکو	۲۷۷	۰	۳	۳۶	۵۶	۴۴	۴۸	۳۰	۲۴	۱۳	۱۱	۵	۴	۱	۰	۲
اهر	۳۰۲	۰	۸	۵۰	۷۶	۵۱	۴۹	۳۴	۱۷	۱۲	۲	۲	۲	۰	۰	۰
بستان آباد	۲۱۹	۰	۵	۵۹	۵۲	۲۸	۳۳	۲۴	۸	۴	۳	۰	۱	۱	۱	۰
بناب	۲۲۰	۰	۲	۳۳	۴۸	۴۴	۴۲	۲۵	۱۳	۶	۰	۳	۳	۰	۰	۱
تبریز	۴۹۷۹	۰	۴۳	۵۰۰	۸۱۲	۱۰۱۵	۹۲۶	۷۰۲	۳۹۰	۲۶۱	۱۲۷	۱۰۲	۶۶	۲۳	۱۰	۷
جلفا	۷۰	۰	۰	۱۲	۱۶	۱۶	۷	۸	۴	۳	۱	۱	۰	۱	۰	۱
چاراویماق	۳۷	۰	۱	۱۱	۱۰	۸	۵	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خداآفرین	۲۳	۰	۱	۶	۴	۵	۳	۱	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سراب	۱۸۶	۰	۸	۴۲	۴۲	۳۵	۳۳	۱۳	۸	۱۲	۳	۰	۰	۰	۰	۰
شبستر	۱۶۱	۰	۰	۳۲	۳۲	۴۰	۳۷	۱۷	۶	۶	۷	۲	۰	۰	۲	۰
عجب شیر	۸۱	۰	۰	۱۴	۲۰	۱۷	۱۲	۹	۴	۳	۲	۳	۰	۰	۰	۰
کلیبر	۱۱۱	۰	۴	۲۳	۲۹	۲۱	۲۰	۹	۱	۳	۱	۰	۰	۰	۰	۰
مراغه	۶۶۲	۰	۸	۸۹	۱۲۶	۱۴۰	۱۰۷	۷۹	۴۱	۳۴	۱۴	۱۴	۹	۰	۱	۰
مرند	۴۷۱	۰	۱۰	۷۳	۹۸	۹۵	۷۷	۴۷	۳۳	۲۲	۷	۷	۱	۲	۱	۱
ملکان	۲۴۷	۰	۱۲	۵۹	۴۳	۴۹	۳۷	۲۲	۱۱	۱۰	۳	۰	۱	۰	۰	۰
میانه	۳۸۳	۰	۲	۶۳	۷۴	۷۶	۶۳	۴۳	۲۱	۱۷	۷	۹	۳	۳	۰	۲
ورزقان	۴۱	۰	۲	۱۱	۱۱	۹	۳	۲	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰
هریس	۸۸	۰	۱	۲۷	۲۰	۱۹	۱۱	۶	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰
هشترود	۹۷	۰	۳	۱۸	۲۵	۱۷	۱۰	۱۳	۴	۶	۰	۰	۰	۰	۱	۰

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۱۰: درصد طلاق زودهنگام به کل طلاق در شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۶

شهرستان	تعداد کل طلاق	تعداد طلاق زیر ۱۵ سال	درصد طلاق زیر ۱۵ سال نسبت به کل طلاق
آذرشهر	۱۸۳	۲	۱/۰۹۳
اسکو	۲۷۷	۳	۱/۰۸۳
اهر	۳۰۳	۸	۲/۶۴
بستان‌آباد	۲۱۹	۵	۲/۲۸
بناب	۲۲۰	۲	۰/۹۱
تبریز	۴۹۷۹	۴۳	۰/۸۶
جلفا	۷۰	۰	۰
چاراویماق	۳۷	۱	۲/۷۰
خداافرین	۲۳	۱	۳/۷۰
سراب	۱۸۶	۸	۴/۳۰
شبستر	۱۶۱	۰	۰
عجب‌شیر	۸۴	۰	۰
کلیبر	۱۱۱	۴	۳/۶۰
مراغه	۶۶۲	۸	۱/۲۱
مرند	۴۷۴	۱۰	۲/۱۱
ملکان	۲۴۷	۱۲	۴/۸۶
میانه	۳۸۳	۲	۰/۵۲۲
هریس	۸۸	۱	۱/۱۴
هشترود	۹۷	۳	۳/۰۹
ورزقان	۴۱	۳	۷/۳۲

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۱۱: جمعیت گروه سنی زیر ۱۵ سال بر حسب جنسیت، وضعیت تأهل و محل سکونت استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۵

مشخصات		جمعیت کل	نقاط شهری	نقاط روستایی
جمعیت		۲۶۹۸۸۷	۱۸۵۸۴۸	۸۴۰۳۹
تعداد جمعیت ازدواج‌کرده		۵۸۷۰	۲۴۴۸	۳۴۲۲
دارای همسر		۵۷۲۳	۲۳۷۰	۳۳۵۲
بی‌همسر در اثر طلاق		۱۱۶	۵۵	۶۱
بی‌همسر در اثر فوت		۲۷	۲۱	۶
مرد	جمعیت	۱۳۸۲۷۰	۹۵۰۶۳	۴۳۲۰۷
	تعداد جمعیت ازدواج‌کرده	۲۱۹۵	۱۲۵۱	۹۴۴
	دارای همسر	۲۰۱۹	۱۲۰۱	۹۰۸
	بی‌همسر در اثر طلاق	۶۷	۳۶	۳۱
	بی‌همسر در اثر فوت	۱۷	۱۳	۴
زن	جمعیت	۱۳۱۶۱۷	۹۰۷۸۵	۴۰۸۳۳
	تعداد جمعیت ازدواج‌کرده	۳۶۷۵	۱۱۹۷	۲۴۷۸
	دارای همسر	۳۶۱۴	۱۱۶۹	۲۴۴۴
	بی‌همسر در اثر طلاق	۴۹	۱۹	۳۰
	بی‌همسر در اثر فوت	۱۰	۸	۲
درصد ازدواج به جمعیت کل گروه سنی ۱۰-۱۴		۲/۱۷	۱/۳۲	۴/۰۷
درصد طلاق نسبت به جمعیت ازدواج‌کرده زیر ۱۵ سال		۱/۹۸	۲/۳۲	۱/۸۲
درصد طلاق نسبت به ازدواج در ۹۵		٪۲۵		

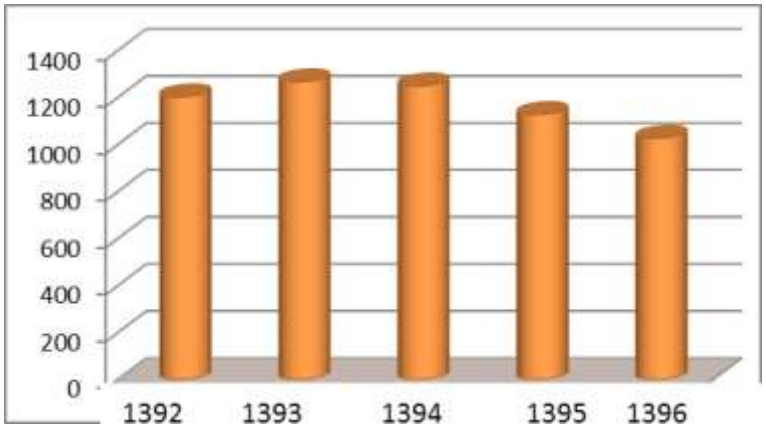
[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

جدول ۱۲: مقولات و مفاهیم مرتبط با رتبه دوم استان در ازدواج ثبت‌شده در بین گروه‌های سنی ۱۴-۱۰ سال

مقوله	مفاهیم	فراوانی
فقر فزاینده	فشار اقتصادی، مشکلات اقتصادی، فقر اقتصادی خانواده‌ها، فقر فرهنگی	۴
طرحواره‌های رایج ناصواب	رواج باورهای سنتی در جامعه، طرز فکرهای سنتی در جامعه، باورها و اعتقادات سنتی، طرز فکرهای اشتباه خانوادگی، رواج فرهنگ‌های غلط در خانواده‌ها، تعصبات و آداب و رسوم غلط، سنت‌های نادرست ازدواج، تصورات غلط در مورد سن ازدواج دختران، وجود چشم و هم‌چشمی در خانواده‌ها	۹
سرمایه فرهنگی پایین	سطح تحصیلات پایین والدین، عدم آگاهی از ویژگی‌های دوران نوجوانی، ناآگاهی افراد، تحصیلات پایین افراد، ناآگاهی والدین	۵
باورهای دینی	اجازه شرع به ازدواج‌های زودهنگام، به روزنبودن باورهای و ارزش‌ها دینی، مذهبی‌بودن خانواده‌ها	۳
تبعیض‌های جنسی	نظام مردسالاری، هنجارهای جنسی اجتماعی، ساختارهای اجتماعی تبعیض‌آمیز، نگرش‌ها و تعصبات نسبت به زن، ارزش پایین دختران برای خانواده‌ها، بی‌اعتمادی به دختران	۶
نگرش اقتصادی (هزینه و فایده) والدین	حمایت کمِ خانواده‌ها از فرزندان در زمینه مالی، هزینه‌بربودن ماندن دختران در خانواده، هزینه‌های بالای نگهداری فرزند، هزینه‌های بالای تحصیلات فرزندان، رهایی از مسؤولیت نگهداری فرزندان	۵
هراس از دست‌دادن فرصت ازدواج	ترس از ترشیده‌شدن، ترس از افزایش سن دختر، نگرانی از تأخیر در ازدواج دختران	۳
نگرش مثبت به ازدواج زودهنگام	تصور مثبت از ازدواج زودهنگام، تصور منفی از ازدواج دیرهنگام، رواج تفکر غالب در خصوص ازدواج زودهنگام فرزندان	۳
ترس از گمراهی	حفظ عزت خانواده، ترس از آبرو و مسائل خانوادگی، ترس از بی‌بندوباری فرزندان	۳
گریز از محدودیت‌ها و تنگناهای خانوادگی	دورشدن از محدودیت‌ها و بداخلاقی‌های خانواده، فرار از خانه	۲

منبع اقتباس: (۸)

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

نمودار تعداد طلاق‌های ثبت‌شده از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ در گروه سنی ۱۴-۱۰ ساله

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

References

1. Ghafari GH-R, Hajian Moghaddam F. Meta-analysis of Family Studies on Iranian Family Factors and Corrosive Factors. Journal of Cultural Management 2013; 7(19): 89-116.

2. Panahi MH, Zarean M. Family Health and its Social Factors. Social Science Quarterly 2012; 21(59): 1-39.

3. Kazemi Z, Niazi S. Investigating the Impact of Cultural Factors on the Pattern of Marriage. Iranian Journal of Sociology 2011; 15(2): 3-23.

4. Banki Porfard AH, Kalantari M, Masoudinia Z. An Introduction to Statistics on Youth Marriage in Iran. Knowledge at Islamic University 2014; 15(3): 26-48.

5. Hagshnas SJ. Family Pathology (Proceedings and Dialogues). 1st ed. Tehran: Presidential Center for Women and Family Affairs; 2009. p.55-83.

6. Child Marriage Statistics in Iran. 2018. Available at: https://www.isna.ir/news/97100804278.

7. Marriage characteristics of the country. 2017. Available at: http://www.women.gov.ir/home/atlas/261.

8. Marriage characteristics of the East Azerbaijan. 2017. Available at: http://www.women.gov.ir/home/atlas/261.

9. Country Registration Organization. Yearbook of Population Statistics. Tehran: Country Registration Organization; 2017.

10. Country Registration Organization. Yearbook of Population Statistics. Tehran: Country Registration Organization; 2018.

11. East Azerbaijan Registration Organization. Yearbook of Population Statistics. Tabriz: Provincial Census Bureau; 2017.

12. East Azerbaijan Registration Organization. Yearbook of Population Statistics. Tabriz: Provincial Census Bureau; 2016.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]

13. Sadat Safavat H, Mahgol M. The experience of adolescent girls' role in the role of spouse (Early marriage study of girls by Aran Bidgol). Journal of Women's Research 2015; 6(1): 87-106.

14. Saeedi S. Ethnographic study of the phenomenon of early marriage among Afghan immigrants (Hazaras) in the two cities of Hamburg (Germany) and Tehran (Iran). Iranian Anthropological Researches 2017; 7(1): 73-93.

15. Farzizadeh Z, Taleb M, Motoseli M. The Study of Rural Girls' Educational Barriers (Qualitative Research). Education 2017; 33(1): 115-134.

16. Ahmadi K. Resonance of Silence: A Comprehensive Study on Early Child Marriage in Iran. Tehran: Shiraz; 2018.

17. Alizadeh Aghdam MB, Koohi K. Promotion of Women and Family Position in East Azerbaijan Province. Research Project, East Azarbaijan Governorate. Tabriz: No Name; 2019.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-09]